Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2024/2359

2024 10 10

EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJA (ES) 2024/2359

2024 m. balandžio 11 d.

su pastabomis, sudarančiomis neatskiriamą sprendimo dėl Netaršios aviacijos bendrosios įmonės 2022 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo dalį

EUROPOS PARLAMENTAS,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl Netaršios aviacijos bendrosios įmonės 2022 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 100 straipsnį ir V priedą,

— atsižvelgdamas į Transporto ir turizmo komiteto nuomonę,

— atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A9-0087/2024),

A. kadangi Briuselyje įsikūrusi Netaršios aviacijos bendroji įmonė (NA BĮ) įsteigta 2021 m. lapkričio mėn. Reglamentu (ES) 2021/2085 ([1]) (Bendrasis pagrindinis aktas) pagal programą „Europos horizontas“ laikotarpiui iki 2031 m. gruodžio 31 d.; kadangi bendroji įmonė pakeitė 2007 m. gruodžio mėn. pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą dešimties metų laikotarpiui įsteigtą bendrąją įmonę, skirtą aeronautikos srities jungtinei technologijų iniciatyvai įgyvendinti ([2]) („Švarus dangus 1“), ir perėmė jos teises bei pareigas, 2014 m. gegužės mėn. pastarosios veikimo terminas pagal programą „Horizontas 2020“ buvo pratęstas iki 2024 m. gruodžio 31 d. ([3]) („Švarus dangus 2“);

B. kadangi bendroji įmonė yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į mokslinius tyrimus ir inovacijas siekiant pertvarkyti aviaciją taip, kad ateityje ji būtų tvari ir klimatui neutrali;

C. kadangi bendrosios įmonės narės steigėjos yra Sąjunga, kuriai atstovauja Komisija, ir Bendrojo pagrindinio akto I priede išvardytos aviacijos sektoriaus organizacijos; kadangi, be to, bendroji įmonė turi asocijuotųjų narių, atrinktų paskelbus kvietimus pareikšti susidomėjimą;

D. kadangi tam, kad padidintų skaidrumą, bendroji įmonė savo metinėse finansinėse ataskaitose turėtų atskleisti atitinkamą informaciją apie narių įnašus programos lygmeniu; kadangi bendroji įmonė dėl kiekvienos programos, pagal kurią vykdo veiklą, iki metų pabaigos turėtų pateikti visą svarbią informaciją pagal narių kategorijas, įskaitant atitinkamai programai nustatytus teisiškai įpareigojančius įnašų tikslus, gautų įnašų sumą ir teisinių įsipareigojimų sumą; kadangi bendroji įmonė turėtų toliau didinti skaidrumą;

Biudžeto ir finansų valdymas

1. remdamasis Audito Rūmų ataskaita pažymi, kad bendrosios įmonės metinėse ataskaitose už 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusius finansinius metus bendrosios įmonės finansinė padėtis 2022 m. gruodžio 31 d., jos operacijų rezultatai, jos grynųjų pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai, susiję su tą dieną pasibaigusiais metais, visais esminiais aspektais pateikti teisingai, laikantis jos finansinio reglamento ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtų apskaitos taisyklių; pažymi, kad pagal sąskaitas atliktos operacijos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos;

2. palankiai vertina tai, kad 2022 m. pradėta įgyvendinti Netaršios aviacijos programa (NA programa) ir kad bendroji įmonė atliko savo vaidmenį kuriant novatoriškas technologijas, skirtas orlaivių išmetamų teršalų kiekiui ir triukšmui mažinti;

3. pažymi, kad bendrosios įmonės 2022 finansinių metų galutinį turimą biudžetą (jis apima iš naujo įtrauktus ankstesnių metų nepanaudotus asignavimus, asignuotąsias pajamas ir perskirstymus kitiems metams) sudarė 411,2 mln. EUR (palyginti su 182,6 mln. EUR 2021 m.) įsipareigojimų asignavimų ir 415,3 mln. EUR (palyginti su 189,9 mln. EUR 2021 m.) mokėjimų asignavimų;

4. pažymi, kad bendrosios įmonės biudžeto dydžio pokyčiai labai priklauso nuo daugiamečių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo etapo; pažymi, kad 2022 m. bendroji įmonė pradėjo įgyvendinti programą „Europos horizontas“, todėl į 2022 m. biudžetą įtrauktas pirmųjų 2022 m. suplanuotų kvietimų teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ įsipareigojimų biudžetas ir mokėjimų biudžetas, skirtas susijusiems išankstinio finansavimo mokėjimams;

([1]) 2021 m. lapkričio 19 d. Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės ir panaikinami reglamentai (EB) Nr. 219/2007, (ES) Nr. 557/2014, (ES) Nr. 558/2014, (ES) Nr. 559/2014, (ES) Nr. 560/2014, (ES) Nr. 561/2014 bei (ES) Nr. 642/2014 (OL L 427, 2021 11 30, p. 17).

([2]) 2007 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 71/2008 dėl bendrosios įmonės „Švarus dangus“ įsteigimo (OL L 30, 2008 2 4, p. 1).

([3]) 2014 m. gegužės 6 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 558/2014, kuriuo įsteigiama bendroji įmonė „Švarus dangus 2“ (OL L 169, 2014 6 7, p. 77).

5. pažymi, kad 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose kiekvienos narių kategorijos (Sąjunga ir privatieji nariai) pripažintos įnašų sumos viena nuo kitos labai skiriasi; pažymi, kad taip yra todėl, kad Sąjungos piniginiai įnašai patvirtinami ir pripažįstami, kai jie sumokami bendrajai įmonei pradedant įgyvendinti projektą, tačiau narių nepiniginiai įnašai pripažįstami tik patvirtinus patirtas ir deklaruotas projekto įgyvendinimo išlaidas; ragina bendrąją įmonę pašalinti atotrūkį tarp pripažintos piniginių įnašų sumos ir nepiniginių įnašų sumos, metų pabaigoje pateikiant informaciją apie bendrosios įmonės narių teisinius įsipareigojimus; palankiai vertina bendrosios įmonės įsipareigojimą visapusiškai spręsti šį klausimą kitų metų metinėse finansinėse ataskaitose;

6. pažymi, kad, kalbant apie programą „Horizontas 2020“, 2022 m. pabaigoje bendroji įmonė buvo visiškai įsipareigojusi skirti maksimalų Sąjungos veiklos įnašą – 1 716 mln. EUR – pasirašytiems dotacijų susitarimams ir kad iš šios įsipareigotos sumos maždaug 70,1 mln. EUR (arba 4,1 %) dar turi būti sumokėta ateinančiais metais projektams, kurie dar turi būti užbaigti; taip pat pažymi, kad privatieji nariai teisiškai įsipareigojo bendrosios įmonės pagrindinei veiklai suteikti 968,3 mln. EUR vertės nepiniginių įnašų, o papildomai veiklai – 1 223,1 mln. EUR vertės nepiniginių įnašų, t. y. 101,6 % minimalaus 2 154,9 mln. EUR tikslo; pažymi, kad 2022 m. pabaigoje visos šios įsipareigotos sumos buvo deklaruotos;

7. pažymi, kad programos „Horizontas 2020“ veiklai vykdyti naujų veiklos įsipareigojimų asignavimų bendroji įmonė negavo, nes paskutinį kvietimą teikti pasiūlymus bendroji įmonė buvo užbaigusi iki 2020 m. pabaigos; pažymi, kad veiklos mokėjimų asignavimų panaudojimo lygis buvo 78 % (palyginti su 83 % 2021 m.);

8. pažymi, kad daugelio vykdomų programos „Horizontas 2020“ projektų techninė veikla buvo atidėta arba sumažinta dėl COVID-19 ir agresijos karo prieš Ukrainą, todėl šie projektai turėjo būti iš dalies pakeisti arba pratęsti, o galutiniai mokėjimai atidėti iki 2023 m.;

9. kalbant apie programą „Europos horizontas“, pažymi, kad 2022 m. Komisija skyrė 178 mln. EUR piniginių įnašų ir kad bendroji įmonė beveik visiškai panaudojo 176 mln. EUR veiklos įnašą išankstinio finansavimo mokėjimams, susijusiems su pirmaisiais pagal tą programą sudarytais susitarimais dėl dotacijų;

10. pažymi, kad 2022 m. pabaigoje bendrosios įmonės administracinių mokėjimų biudžeto (2 antraštinė dalis) įvykdymo lygis buvo žemas – 54 %; pažymi, kad, remiantis bendrosios įmonės biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, tai daugiausia susiję su IT ir ryšių paslaugomis, kurios buvo suteiktos 2022 m. paskutinį ketvirtį ir turėjo būti apmokėtos 2023 m., ir su sumažėjusiomis Komisijos teikiamų paslaugų sąnaudomis;

Viešieji pirkimai ir darbuotojai

11. remdamasis bendrosios įmonės 2022 m. konsoliduotąja metine veiklos ataskaita pažymi, kad 2022 m. bendroji įmonė paskelbė dvi atviras viešųjų pirkimų procedūras, iš kurių pirmoji buvo pradėta siekiant patenkinti jos poreikius, o antroji buvo paskelbta šešių bendrųjų įmonių vardu kaip tarpinstitucinis kvietimas teikti pasiūlymus (valdomos IT paslaugos); be to, pažymi, kad 2022 m. pradžioje bendroji įmonė sudarė ir pasirašė vienuolika tarpinstitucinių preliminariųjų paslaugų sutarčių komunikacijos srityje, po to, kai 2021 m. trijų bendrųjų įmonių vardu pradėtos tarpinstitucinės atviro konkurso procedūros;

12. palankiai vertina pirmąjį atvirą bendrosios įmonės kvietimą teikti pasiūlymus, pagal kurį iki metų pabaigos buvo sudaryta 19 susitarimų dėl dotacijų, kurių bendra vertė – 654 mln. EUR šiose trijose srityse: hibridiniai elektriniai regioniniai orlaiviai, vandeniliu varomi orlaiviai ir itin efektyviai veikiantys trumpojo ir vidutinio nuotolio orlaiviai; kvietime buvo nagrinėjama 14 temų, susijusių su 13 inovacijų veiksmų ir vienu koordinavimo rėmimo veiksmu; iš viso 24 skirtingose šalyse atrinkti 244 dalyviai;

13. palankiai vertina 20 projektų, kuriais siekiama nukreipti aviaciją į tvarią ateitį; pažymi, kad šis kvietimas teikti pasiūlymus subūrė įvairius viešuosius ir privačiuosius partnerius, mokslinių tyrimų centrus ir akademinę bendruomenę, kad būtų rasti veiksmingi sprendimai, kuriais būtų galima užtikrinti tvarius orlaivius ir neutralaus poveikio klimatui aviacijos ateitį ir tam remti skirtas 654 mln. EUR Sąjungos dotacijų finansavimas;

14. pažymi, kad 2022 m. bendrosios įmonės etatų plane iš viso buvo 44 statutiniai darbuotojai (laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai) ir kad 2022 m. pabaigoje buvo užimta 40 etatų; pažymi, kad du deleguotųjų nacionalinių ekspertų etatai nebuvo užimti, nes 2023 m. etatų plane numatytas tik 41 etatas ir nėra numatyta deleguotųjų nacionalinių ekspertų;

Valdymo ir kontrolės sistemos

15. pažymi, kad, kalbant apie programoms „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ tenkančias išlaidas, *ex post* auditus atliko Komisijos Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato (RTD GD) Bendroji audito tarnyba; pažymi, kad programos „Horizontas 2020“ išlaidų (patvirtinimai ir galutiniai mokėjimai) atveju bendroji įmonė pranešė, kad reprezentatyvusis klaidų lygis yra 1,6 % ir likutinis klaidų lygis – 0,4 % ([4]), ir kad programos „Europos horizontas“ *ex post* auditai dar turi būti atlikti, nes pirmieji tarpiniai mokėjimai numatyti tik 2024 m.;

16. pažymi, kad, siekdami įvertinti bendrosios įmonės veiklos mokėjimų kontrolės priemones, Audito Rūmai atliko atsitiktine tvarka į imtį įtrauktų pagal programą „Horizontas 2020“ 2022 m. atliktų mokėjimų auditą galutinių paramos gavėjų lygmeniu ([5]); pažymi, kad vienu atveju Audito Rūmai nustatė ir kiekybiškai įvertino didelę klaidą, atsiradusią dėl per didelių deklaruotų personalo išlaidų, nes paramos gavėjas pateikė išlaidų deklaraciją, pagrįstą į biudžetą įtrauktomis personalo išlaidomis;

17. palankai vertina tai, kad 2022 m. pabaigoje bendroji įmonė buvo parengusi ir įgyvendinusi visapusišką rizika grindžiamą *ex ante* kontrolės metodą, atitinkantį Komisijos RTD GD Bendro įgyvendinimo centro gaires, atsižvelgdama į su bendrąja įmone susijusias rizikos aplinkybes; pažymi, kad šiuo tikslu bendroji įmonė nustatė svarbiausius rizikos kriterijus ir jais remdamasi parengė rizika grindžiamą stebėsenos metodą; pažymi, kad pagal tokį metodą bendroji įmonė galėjo įvertinti kiekvieno projekto ir paramos gavėjo rizikos lygį pagrindiniais projekto įgyvendinimo etapais, pavyzdžiui, rengiant dotacijų susitarimus, atliekant dotacijų susitarimų pakeitimus, teikiant ataskaitas ir atliekant mokėjimus; pažymi, kad šiuo atžvilgiu bendroji įmonė taip pat parengė vidaus gaires dėl rizika grindžiamo metodo ir mokė savo darbuotojus jį tinkamai ir nuosekliai taikyti;

18. pažymi, kad Audito Rūmų išsami atrinktų bendrosios įmonės sustiprintos stebėsenos atvejų analizė atskleidė keletą trūkumų, dėl kurių nebuvo galima vykdyti veiksmingos ir efektyvios stebėsenos; pažymi, kad, pasibaigus nustatytam terminui, sustiprintos stebėsenos žyma nebuvo nei iš naujo nustatyta, nei panaikinta, ir pareigūnas iš naujo nenustatė rizikos lygio po to, kai buvo įgyvendinti kontrolės veiksmai;

19. sutinka su Audito Rūmais, kad bendroji įmonė turėtų užtikrinti, kad kartu su visais sustiprintos stebėsenos veiksmais būtų imamasi konkrečių kontrolės veiksmų, skirtų nustatytai rizikai mažinti, ir kad jų būtų imamasi iki iš anksto nustatyto termino;

20. kaip ir Audito Rūmai pabrėžia, kad konkretaus rizika grindžiamo metodo taikymo dotacijų valdymui svarba bendrajai įmonei pagal programą „Europos horizontas“ padidėjo;

21. pabrėžia, kad pagal programą „Europos horizontas“ labai keičiasi bendrosios įmonės paramos gavėjų ir (arba) projektų struktūra, pavyzdžiui, padidėjęs mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ), naujų dalyvių ir didesnių konsorciumų skaičius, taip pat nustatytas reikalavimas vykdant veiklą pagal programą „Europos horizontas“ taikyti tik atviro konkurso procedūras, todėl ankstesnėse programose nustatyti rizikos veiksniai gali būti nebeaktualūs ir gali atsirasti naujų rizikos veiksnių;

22. palankiai vertina tai, kad 2022 m. rugsėjo mėn. Netarši aviacija tapo Nulinės taršos aviacijos aljanso (AZEA), kuris vienija viešojo ir privačiojo sektorių suinteresuotuosius subjektus iš viso aeronautikos sektoriaus siekiant remti vandeniliu varomų ir elektra varomų orlaivių diegimą, steigėja;

23. atkreipia dėmesį į programos „Švarus dangus 2“ perėjimą prie įgyvendinimo etapo ir pripažįsta padidėjusį darbo krūvį 2022 m., nes tuo pačiu metu buvo valdomi keli programos „Švarus dangus 2“ projektai ir pradėta įgyvendinti Netaršios aviacijos programa;

24. atkreipia dėmesį į nepriklausomą tyrimą, iš kurio matyti, kad pagal programą „Švarus dangus 2“ apskaičiuota 8,6 mlrd. EUR socialinė ir ekonominė nauda Europai; taip pat atkreipia dėmesį į tyrimo išvadas, kad Netaršios aviacijos programos strateginė mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkė yra „atspari“ ir „atitinka paskirtį“; atkreipia dėmesį į tai, kad tai būtų taikoma net ir esant įvairiems galimiems ekonominiams scenarijams, galimiems pokyčiams ir struktūriniams aviacijos sistemos pokyčiams;

25. ragina plėsti ir skatinti neutralaus poveikio klimatui aviacijos mokslinių tyrimų ir inovacijų vertės grandinių, įskaitant akademinę bendruomenę, mokslinių tyrimų organizacijas, pramonę ir MVĮ, integravimą, išnaudojant sąveiką su nacionalinėmis ir europinėmis programomis, palengvinant su pramone susijusių įgūdžių įsisavinimą visoje vertės grandinėje;

([4]) Netaršios aviacijos bendrosios įmonės 2022 m. konsoliduotosios metinės veiklos ataskaitos 4.1.1. skyrius.
([5]) Kalbant apie dotacijų mokėjimo operacijas, patikrintas paramos gavėjų lygmeniu, pranešimo apie kiekybiškai įvertinamas klaidas riba yra 1 % audituotų išlaidų.

Tolesni veiksmai, susiję su ankstesnių metų pastabomis

26. pažymi, kad „pastabos“ bendrųjų įmonių specialiosiose metinėse ataskaitose iš tiesų yra Audito Rūmų rekomendacijos be laiko nuorodos; pažymi, kad Audito Rūmai kasmet stebi, kaip reaguojama į tas pastabas, įvertindami jų statusą kaip „neįgyvendinta“ arba „įgyvendinta“;

27. pažymi, kad iš trijų Audito Rūmų pastabų (viena 2020 m. ir dvi dėl 2022 m.) dvi yra įgyvendintos; pažymi, kad neįgyvendinta pastaba susijusi su naudojimusi laikinojo įdarbinimo įmonių darbuotojų paslaugomis, o tai bendroji įmonė pagrindė nustatyto personalo plano apribojimais ir darbo krūviu, susidariusiu dėl lygiagretaus programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ įgyvendinimo.